

**MESTNA OBČINA LJUBLJANA
ŽUPAN**

Mestni trg 1, p.p. 25, 1001 Ljubljana
☎ 306-10-10, ☎ 306-12-14

**MESTNA OBČINA LJUBLJANA
MESTNI SVET**

1	Sig.z.:
Prejeto: 23 -11- 2007	Pril.:
Številka zadeve:	Vredn.:

Številka: 622-35/07-6

Datum: 8.11.2007

**MESTNA OBČINA LJUBLJANA
MESTNI SVET**

**ZADEVA: PREDLOG ZA OBRAVNAVO NA SEJI MESTNEGA SVETA
MESTNE OBČINE LJUBLJANA**

**PRIPRAVIL: Mestna uprava Mestne občine Ljubljana,
Oddelek za kulturo**

**NASLOV: Osnutek Odloka o razglasitvi Sodne palače na
Tavčarjevi 9 v Ljubljani
za kulturni spomenik lokalnega pomena**

**POROČEVALCA: Načelnik oddelka dr. Uroš Grilc,
Miljana Smrdel, svetovalka**

PRISTOJNO

DELOVNO TELO: Odbor za kulturo in raziskovalno dejavnost

PREDLOG SKLEPA:

**Mestni svet Mestne občine Ljubljana sprejme Osnutek Odloka o razglasitvi
Sodne palače na Tavčarjevi 9 v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega
pomena.**

ŽUPAN
Mestne občine Ljubljana
Zoran JANKOVIČ

Priloga:

- osnutek odloka z obrazložitvijo

OSNUTEK

Na podlagi 5., 6. in 12. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99, 110/02 - ZGO-1 in 126/03 - ZVPOPKD) ter 27. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 66/07 - uradno prečiščeno besedilo) je Mestni svet Mestne občine Ljubljana na seji dne sprejel

ODLOK

o razglasitvi Sodne palače na Tavčarjevi 9 v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena

1. člen

Za kulturni spomenik lokalnega pomena se razglasi enota dediščine Ljubljana – Sodna palača (EŠD 18657).

Enota ima zaradi izjemnih kulturnih, umetnostnih in arhitekturnih vrednot poseben pomen za Mestno občino Ljubljana. Zato se razglasi za kulturni spomenik lokalnega pomena z lastnostmi umetnostnozgodovinskega in arhitekturnega spomenika (v nadaljevanju: spomenik).

2. člen

Lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik lokalnega pomena:

Sodna palača je monumentalna trinadstropna palača, ki z glavno fasado dominira in zaključuje severno stranico Miklošičevega trga. Zgrajena je bila med leti 1898-1902 in je zasnovana kot koridorski tip stavbe. Fasada palače je obdelana v neorenesančnem slogu. Palača je bila nadzidana v letu 1953 za eno nadstropje po načrtih iz leta 1947-49 arhitekta Josipa Costaperaria.

Ohranitev vseh navedenih lastnosti utemeljuje razglasitev za spomenik.

3. člen

Spomenik obsega parcele št. 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, vse k.o. Tabor.

Vplivno območje spomenika obsega prostor pred Sodno palačo in območje Miklošičevega trga s spomenikom Franu Miklošiču ter pripadajočim stavbnim fondom vzdolž vzhodne in zahodne stranice trga. Trg je bil leta 1900 zasnovan in urejen po načrtih Maksa Fabianija. Stavbni fond obsega hiše Dalmatinova 1, Cigaletova 1, 3 in 5, ter Miklošičeva 18, 20 in 22. Vplivno območje spomenika obsega parcele št. 2398, 2425, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2480, 2481, 3767 (del), 3781 (del), 3794, 3795 (del), vse k.o. Tabor ter parcele št. 2509, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 3278 (del), vse k.o. Ajdovščina.

Meje varovanega območja spomenika so vrisane na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1:5000 in katastrskem načrtu v merilu 1:1000. Izvirnika načrtov, ki sta sestavni del tega odloka, hranita Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Javni zavod

Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, Območna enota Ljubljana (v nadaljevanju: zavod)

4. člen

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- ohranjanje kulturnih, umetnostnih in arhitekturnih vrednot v celoti, njegove nepremične in premične notranje opreme, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti; v primeru okrnitve spomenika je potrebno zagotoviti povrnitev v prvotno stanje;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v palačo ohranjanju in strokovnemu vzdrževanju vseh prvin arhitekturne zasnove koridorskega tipa palače z dvoranami in reprezentančnimi stopnišči (gabarit, fasade, materiali, stavbno pohištvo, tlaki, štukature, arhitekturno dekorativni elementi, notranja oprema);
- omogočanje predstavitve celote spomenika in njegovih posameznih varovanih elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in posameznih varovanih lastnosti.

Za vplivno območje spomenika velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje pretežno zgodovinske in arhitektonsko utemeljene namembnosti stavbnega fonda in odprtega prostora Miklošičevega trga;
- prepoved zazidave, zapiranja ali kakršnakoli druga privatizacija javnega uličnega prostora;
- varovanje značilne enotno načrtovane in utemeljene prereze trga ter značilnega zazidalnega sistema z arhitektonsko celostno zasnovanim stavbnim fondom;
- varovanje obstoječega obsega parka in koncepta ureditve in zasaditve ali vzpostavitve originalne zasnove;
- kompleksno reševanje problematike urbane opreme v skladu z zgodovinsko urbanističnim značajem Miklošičevega trga;
- za vzdrževanje obstoječega stanja cestišča in njene infrastrukture na parcelah št. 3767 (del), 3781 (del), 3794, 3795 (del), k.o. Tabor ter parceli št. 3278 (del), k.o. Ajdovščina ni potrebno predhodno pridobiti kulturnovarstvenega soglasja.

Prepoved postavljanja objektov trajnega ali začasnega značaja v območju spomenika in njegovega vplivnega območja, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen v primerih, ki jih s predhodnim pisnim kulturnovarstvenim soglasjem odobri zavod.

Spomenik je zavarovan z namenom, da se:

- ohranijo kulturne, umetnostne in arhitekturne vrednote spomenika ter poleg teh še urbanistične in vrtnoarhitekturne vrednote vplivnega območja;
- poveča pričevalnost kulturnega spomenika;
- predstavi kulturne vrednote spomenika in situ in v medijih;
- spodbudi učno predstavitveno in znanstveno raziskovalno delo.

5. člen

Za vsako spremembo funkcije spomenika ali njegovega dela ter za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali zemljišče, so potrebni predhodni kulturnovarstveni pogoji in na njihovi podlagi kulturnovarstveno soglasje zavoda.

6. člen

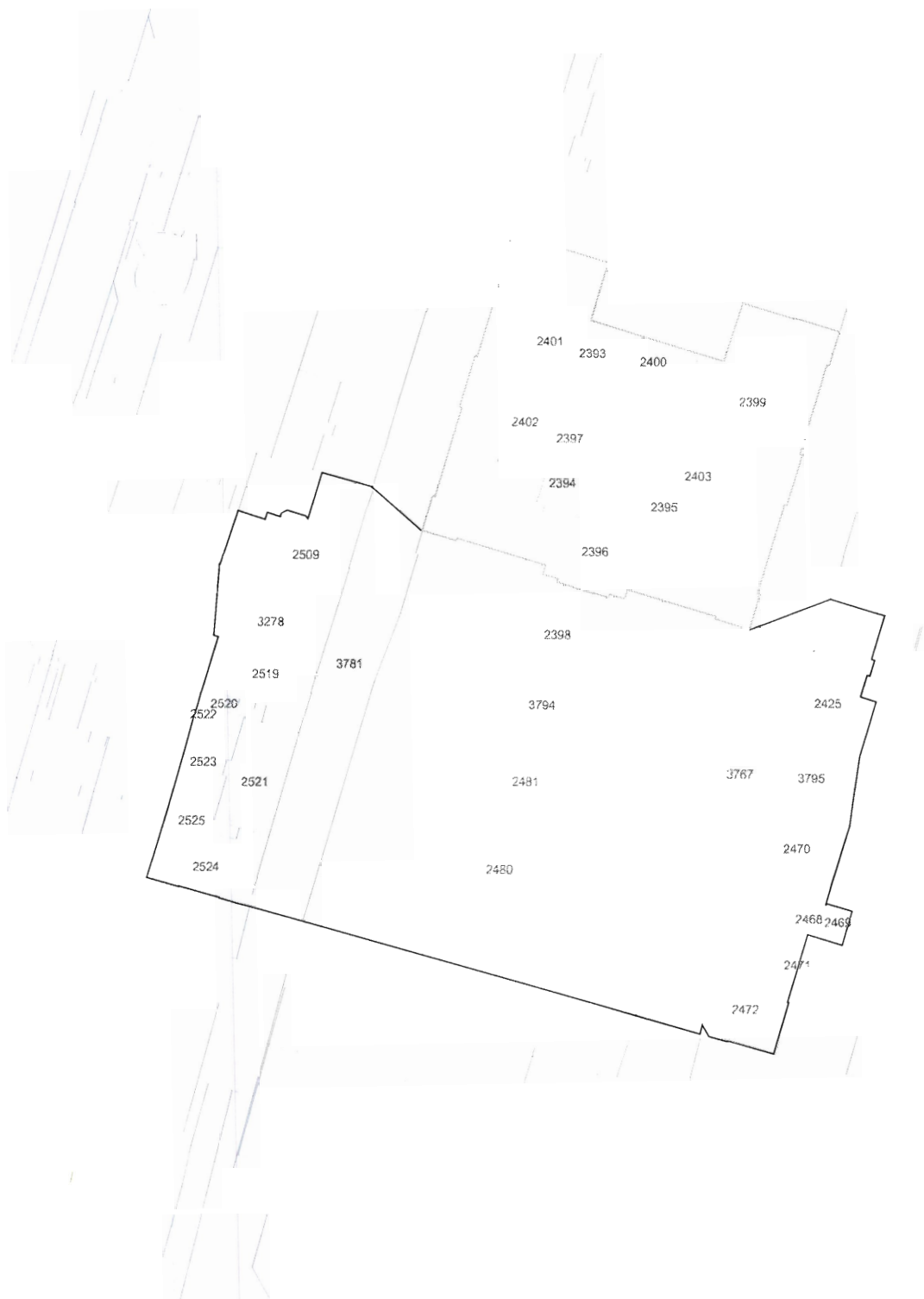
Mestna uprava Mestne občine Ljubljana mora v šestih mesecih po uveljavitvi tega odloka izdati lastnikom spomenika ali njegovih sestavnih delov odločbo o varstvu za spomenik v skladu z zakonom.

7. člen

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 622-35/07-9
Ljubljana, dne

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran Janković

K.O. TABOR, AJDOVŠČINA

Merilo: 1 1000

Vir podatkov:

- Strokovne podlage za razglasitev Sodne palače v Ljubljani za spomenik lokalnega pomena.

Vir za kartografsko osnovo:

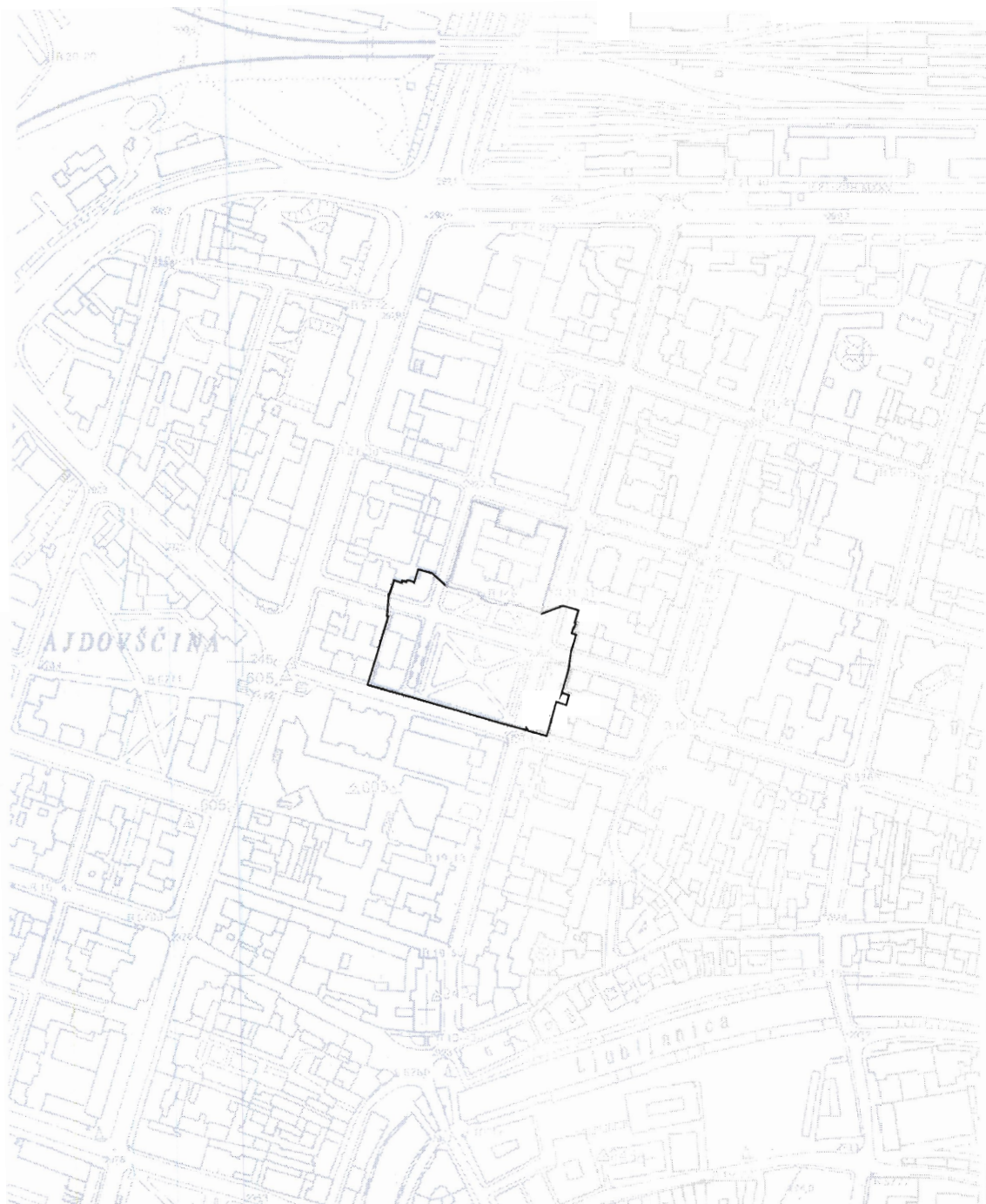
- Digitalni katastrski načrt, Geodetska uprava RS.

EŠD 18657

 meja kulturnega spomenika

 meja vplivnega območja spomenika

Datum izrisa : 11.07.2007

EŠD 18657

- meja kulturnega spomenika
- meja vplivnega območja spomenika

TTN5 LJUBLJANA-S 44

Vir podatkov:

- Strokovne podlage za razglasitev Sodne palače v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena

Merilo: 1:5000

Vir za kartografsko osnovo:

- Temeljni topografski načrt 1: 5000, 1: 10 000, Geodetska uprava Republike Slovenije

OBRAZLOŽITEV

Pravni temelj za sprejem akta

Pravni temelj za sprejem akta so 5., 6. in 12. člani *Zakona o varstvu kulturne dediščine* (Uradni list RS, št. 7/99 – v nadaljevanju: zakon), ki določajo vrste spomenikov, varstvene skupine spomenikov in postopek razglasitve spomenika ter 27. člen *Statuta Mestne občine Ljubljana* (Uradni list RS, št. 66/07 – uradno prečiščeno besedilo), ki določa, da je sprejemanje statuta, odlokov in drugih aktov Mestne občine Ljubljana pristojnost Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana.

Razlogi in cilji za sprejem akta

Strokovnjaki ljubljanske območne enote Javnega zavoda Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine (v nadaljevanju: zavod) so na podlagi strokovnih podlag ovrednotili enoto dediščine Ljubljana – Sodna palača (EŠD 18657) kot spomenik izjemnega pomena za Mestno občino Ljubljana.

Ocena stanja na področju, ki ga akt ureja

Slovenski trg, danes Miklošičev trg
Vir: *Arhiv ZVKDS, OE Ljubljana*

Sodna palača sicer avtorsko in razvojno ne predstavlja bistveno novega momenta oziroma preloma s tradicijo. Vsekakor pa nadzidava sodne palače po načrtih arhitekta Josipa Costaperarie iz leta 1947, ki je trajala do leta 1953 predstavlja izjemno dopolnitev Sodne palače. Gre za enega izmed redkih primerov kakovostnih povojnih nadzidav historičnih objektov. Z njim je palača še pridobila na monumentalnosti in dobila precej bolj klasičen značaj.

Tipološko merilo

Sodna palača je zgrajena v neorenesančnem slogu, v katerem so bila zgrajena skoraj vsa pomembna javna poslopja v Ljubljani na koncu 19. stoletja. Gre za koridorski tip stavbe, kjer so glavni pisarniški prostori in dvorane za obravnave razporejeni po zunanjem obodu stavbe, hodniki pa tečejo okrog in okrog notranjega dvorišča. Glavno upravno poslopje ima v tlorisu obliko kvadrata z vmesnim povezovalnim traktom in dvorano, na vsaki strani po eno manjše dvorišče. Glavni vhod je postavljen centralno, pelje v vežo in v vestibul, iz katerega je vhod v glavno sodno dvorano in levo in desno v obhodni hodnik po notranjščini stavb. V vsakem vogalu je eno triramno stopnišče.

Zapori so bili povezani s sodno palačo v njenem zadnjem krilu in s stranskimi trakti. V tlorisu so imeli obliko križa, kar je bil ustaljen prostorski tip za tovrstne objekte. Tudi notranji prostorski koncept je bil tipski in sicer koridorski z zaporniški celicami na obeh straneh koridorja oziroma v prečne traktu samo na eni.

Sodna palača tako predstavlja tipičen primer kakovostne monumentalne javne stavbe s konca 19. stoletja, ki je odločilno zaznamovala podobo mesta.

Zgodovinsko-pričevalno merilo

Pomembna prelomnica v razvoju Ljubljane je bil katastrofalni potres leta 1895, ki je temeljito razmajal njene temelje. Takoj po potresu se je začela intenzivna obnova in mesto je v naslednjih petnajstih letih temeljito spremenilo svojo podobo.

Gradnja sodne palače je zanimiva tudi z vidika popotresne obnove Ljubljane. Uradi sodne uprave so bili pred potresom leta 1895 na različnih lokacijah mesta: v Stiškem dvorcu, na trgu sv. Jakoba, v poslopiju nemškega viteškega reda v Gosposki ulici, na Žabjaku in v Hrenovi ulici. Te stavbe so bile ob potresu poškodovane, zato so v sklopu popotresne obnove, ki je z gradnjo novih stanovanjskih in poslovnih stavb marsikje zamenjala nekdanji periferni videz z videzom novega poslovnega središča, zgradili novo, največje in najlepše uradno poslopje v takratni Ljubljani. Kmalu so v njeni bližnji okolici zgradili tudi nekaj trgovskih lokalov ter denarnih zavodov, pa tudi stanovanjskih objektov, saj se je v njeno bližino želelo preseliti veliko odvetnikov. Zanimivo pa je, da se je za jetnišnico, ki je stala sredi sodnijskega vrta, še naprej obdržal travnik, na katerem so občasno taborili razni cirkusi.

Sodna palača s Slovenskim trgom, kot se je prvotno imenoval današnji Miklošičev trg, je tako simbol prebivalcev in takratnega župana, ki so mestu nadeli podobo moderne prestolnice z nemškimi in slovenskimi meščani.

Kulturno - civilizacijsko merilo

Sodna palača je eden izmed pomembnejših upravnih stavb, ki so bile realizirane v času županov Grasellija in Hribarja in je postala simbol moči mestne uprave. Ljubljanski župan Ivan Hribar je dejavno podpiral razvoj slovenskih mest ter arhitekturne in kulturne projekte. To se je ujemalo tudi s politično strategijo dunajske vlade, ki si je prizadevala krepiti enotnost cesarstva s podpiranjem kulturnih programov negermanskih narodov.

Sodno palačo močno opredeljujeta čas ter družbene razmere v katerih je bila zgrajena. Prelom iz 19. v 20. stoletje je čas, ko se ob tehničnem, industrijskem ter prometnem razvoju, vse bolj zastavlja tudi vprašanje demokracije ter posledično nacionalnih pravic. Že v 80. letih 19. stoletja se na našem, takrat nemško govorečem ozemlju, pojavljajo prve težnje po javni uporabi slovenskega jezika. Ko je leta 1896 ljubljanski župan postal Ivan Hribar, se je še posebej zavzel, da bi jezik uradnega poslovanja magistratnih in drugih uradnih organov postal slovenščina. Med prvimi so se ravno advokati odločili, da bodo začeli vlagati slovenske tožbe, čeprav je takrat uradovanje z višjimi deželnimi in državnimi organi še vedno potekalo v nemščini. Uradovanje sodišča v slovenskem

jeziku je s tem nedvomno pripomoglo k rasti narodne zavesti oziroma vzpostavljanju narodove identitete.

Po potresu se je zaradi novih delovnih priložnosti v gradbeništvu v Ljubljani pojavila množica iskalcev zaposlitve tako s podeželske okolice Ljubljane kot tudi iz tujine. Naraščanje prebivalstva po potresu je zahtevalo večjo mero oblastnega nadzorovanja, saj se je število kriminalnih dejanj večalo. Tik pred začetkom gradnje sodne palače je bil zato vpeljan nov civilno pravnih red, ki je postavil sodnika v vlogo iskalca resnice ter končnega razsodnika.

Prostorsko merilo

V začetku 20.st. je Ljubljana dobila novo mestno četrt med starim mestnim jedrom in železniško progo, ki je dala mestu moderno podobo. Sodna palača, kot prva novogradnja na tem prostoru po potresu, ostaja tudi danes monumentalna dominanta. Je pravzaprav nepogrešljiva v zasnovi Miklošičevega trga, saj glavno krilo zavzema celotno širino severne stranice trga. Je tudi razlog ureditve celostnega ambienta, urejenega po načrtih Maksa Fabianija iz leta 1900, ki je pogojeval tudi arhitektonsko zasnovano stavb vzdolž vzhodne in zahodne stranice trga. Drugih primerov arhitektonsko celostno načrtovanih trgov v Sloveniji ni.

Glede na navedeno je, skladno z 12. členom zakona, pripravljen osnutek Odloka o razglasitvi Sodne palače na Tavčarjevi 9 v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Poglavitne rešitve

Osnutek Odloka o razglasitvi Sodne palače na Tavčarjevi 9 v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena je pripravljen v skladu s četrtem odstavkom 12. člen zakona, ki določa, da mora akt o razglasitvi obsegati: identifikacijo spomenika, lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik, varstveni režim spomenika in njegovega vplivnega območja, pri katerem se upoštevajo zlasti zgodovinske, funkcionalne in vizualne lastnosti ter pomen spomenika. Te določbe zakona so upoštevane v 1., 2., 3., in 4. členu osnutka odloka.

V 5. členu pa je določeno, da je potrebno za vsako spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali zemljišče, pridobiti predhodne pisne kulturnovarstvene pogoje in na njihovi podlagi kulturnovarstvena soglasja zavoda.

V 6. členu je skladno s 13. členom zakona določena obveznost mestne uprave, da v šestih mesecih po uveljavitvi odloka izda lastnikom spomenika odločbo o varstvu spomenika lokalnega pomena. Ta odločba mora določati pogoje za raziskovanje, način vzdrževanja, pogoje za posege, pravni promet, fizično zavarovanje, način upravljanja in rabe spomenika, dostopnost spomenika za javnost, zlasti časovne okvire in podobno.

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb tega odloka opravlja inšpektorat za področje kulturne dediščine.

Ocena finančnih in drugih posledic sprejema akta

Sprejetje predlaganega akta o razglasitvi za kulturni spomenik ne predstavlja dodatnih finančnih posledic za Mestno občino Ljubljana.

Mestna občina Ljubljana ni lastnica Sodne palače. Po 50. členu zakona je lastnik dolžan ohranjati spomenik na lastne stroške. Lahko pa lastnik za sofinanciranje ohranjanja in vzdrževanja spomenika zaprosi tudi lokalno skupnost, ki po 9. členu zakona »zagotavlja sredstva za ohranjanje in vzdrževanje spomenikov lokalnega pomena in druge dediščine«.

Grafično ali kartografsko gradivo

Meja spomenika je vrisana na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1:5000 in digitalnem katastrskem načrtu v merilu 1:1000. Izvirnika načrtov, ki sta sestavni del tega odloka, hranita Ministrstvo za kulturo RS in zavod.

Ljubljana, november 2007

Pripravila:
Miljana Smrdel, univ.dipl.um.zgod.

dr. Uroš Grile
načelnik oddelka

